

Sygn. akt VI ACa 502/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Agata Zając

Sędzia SA – Teresa Mróz

Sędzia SO (del.) – Marian Kociołek (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy – Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2012 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Skarbu Państwa - (...) W.

przeciwko (...)w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 27 stycznia 2012 r.

sygn. akt XXV C 764/11

uchyla zaskarżony wyrok w punktach pierwszym, trzecim i czwartym i:

- 1) co do kwoty 165 845,10 (sto sześćdziesiąt pięć tysięcy osiemset czterdzieści pięć złotych i dziesięć groszy) z ustawowymi odsetkami postępowanie w sprawie umarza;**
- 2) co do kwoty 7 175,31 (siedem tysięcy sto siedemdziesiąt pięć złotych i trzydzieści jeden groszy) z ustawowymi odsetkami oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punktach trzecim i czwartym wyroku przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za drugą instancję.**

Sygn. akt VI ACa 502/12

Uzasadnienie faktyczne

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 173.020,41 zł. tytułem skapitalizowanych odsetek na dzień wniesienia pozwu, wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 117.169,90 zł. od 17 marca 2011 r. do dnia zapłaty i od kwoty 47.462,39 zł. od dnia 11 maja 2011 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie umorzył postępowanie.

Istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd Okręgowy, przedstawiały się następująco.

Skarb Państwa jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ul. (...), działka nr (...) z obrębem(...) powierzchni 25 377,00 m², dla której Sąd Rejonowy(...) w W. XV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...).

Na podstawie umowy ustanowienia użytkownika wieczystego i przeniesienia własności budynków z dnia 10 listopada 2006 roku użytkownikiem wieczystych powyższej nieruchomości jest (...). Zgodnie z § 7 ust 2 lit b strony ustaliły opłatę roczną z tytułu użytkownika wieczystego wraz z należnym podatkiem od towarów i usług na kwotę 380 742,25 złotych płatną do 31 marca każdego roku. Pozwany dokonywał częściowych wpłat opłaty rocznej za 2008 roku.

Pismem z dnia 24 sierpnia 2010 roku powód wezwał pozwanego do uiszczenia kwoty 705 080,37 złotych oraz 207,10 złotych tytułem odsetek. W dniu 16 lutego 2011 roku pozwany wpłacił kwotę 100.000 złotych tytułem opłaty za użytkownika wieczyste za 2008 roku, w dniu 9 marca 2011 roku dopłacił kwotę 100.742,25 złotych, co spowodowało całościowe uiszczenie opłaty rocznej za 2008 rok.

Pismem z dnia 16 lutego 2011 roku pozwany złożył wniosek o umorzenie odsetek z tytułu opłat rocznych za użytkownika wieczyste. W odpowiedzi na powyższe powód odmówił umorzenia odsetek z uwagi na niezaisnienie ku temu przesłanek.

W dniu 10 maja 2011 roku pozwany wpłacił na rzecz powoda kwotę 380 742,25 złotych tytułem opłaty za użytkownika wieczyste za 2010 rok.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty, których wiarygodność i moc dowodowa nie budziły zastrzeżeń Sądu jak i samych stron.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Zdaniem Sądu, sporny pomiędzy stronami był sposób naliczania odsetek z tytułu opóźnienia w uiszczeniu opłaty rocznej za 2008 rok. Sąd zwrócił uwagę, że opłata roczna za 2008 rok winna zostać uiszczona do 31 marca 2008 roku, czyli była wymagalna od dnia 1 kwietnia 2008 roku. Tymczasem na skutek częściowych zapłat ostatecznie została uiszczona w całości w dniu 9 marca 2011 roku, a to pozwoliło w oparciu o art. 481 k.c. zasądzić na rzecz powoda kwoty 117 169,90 złotych tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie w uiszczeniu opłaty rocznej za 2008 rok za okres od 1 kwietnia 2008 roku do 9 marca 2011 roku. Sąd powołał się przy tym na regulacje art. 481 k.c. w zakresie uprawnienia do żądania odsetek za okres tego opóźnienia i art. 482 k.c. umożliwiający wierzycielowi doliczenie zaległości odsetkowej do sumy głównej. Zdaniem Sądu, opłata roczna za 2010 rok winna zostać uiszczona do 31 marca 2010 roku, czyli była wymagalna od dnia 1 kwietnia 2010 roku, tymczasem pozwany dopiero w dniu 10 maja 2011 roku dokonał jednorazowej zapłaty opłaty rocznej, wobec czego na podstawie art. 481 k.c. zasadne było zasądzenie na rzecz powoda kwoty 47 462,39 złotych tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie w uiszczeniu opłaty rocznej za 2010 rok za okres od 1 kwietnia 2010 roku do 11 maja 2011 roku. Jednocześnie od powyższej kwoty Sąd zasądził odsetki ustawowe od dnia 11 maja 2011 roku do dnia zapłaty. Należność zasądzona w wyroku na rzecz powoda obejmowała również kwotę 8 388,12 złotych stanowiącą odsetki ustawowe naliczone od sumy opłaty rocznej za 2010 rok w wysokości 380 742,25 złotych i odsetek za opóźnienie w uiszczeniu opłaty rocznej w kwocie 47 642,39 złotych za okres od 17 marca 2011 roku do 10 maja 2011 roku.

Sąd Okręgowy umorzył postępowanie co do części kwoty dochodzonej w pozwie na podstawie art. 355 § i k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c., bowiem w trakcie postępowania pozwany uiścił część kwoty dochodzonej w pozwie, a powód w stosownym zakresie cofnął powództwo.

Mając na uwadze wynik procesu, tj. wygraną powoda Sąd Okręgowy na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zasądził od niego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200 zł. kosztów zastępstwa procesowego.

Ponadto pozwany został zobowiązany do uiszczenia opłaty sądowej od pozwu w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od Sądu Okręgowego wniósł pozwany. Zaskarżając wyrok w części zasądzającej świadczenie zarzucił naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 177 §1 pkt 3 k.p.c. poprzez jego nie zastosowanie,
- art. 98 i 99 k.p.c. rozporządzenia o kosztach zastępstwa oraz art. 113 ustawy o kosztach sądowych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie,
- orzeczenie ponad żądanie w zakresie odsetek od kwoty raty 15.000 zł. wpłaconej 29.01.2010 r.
- naruszenie art. 505 §2 k.p.c..

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na apelację.

Uzasadnienie prawne

Apelacja jest zasadna, choć z innych powodów niż te wskazane przez pozwanego.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu pozwanego, tj. naruszenia art. 177 §1 pkt 3 k.p.c. poprzez jego nie zastosowanie, stwierdzić należy, że jest zupełnie niezasadny. W trakcie procesu pozwany złożył pismo z dnia 23 lutego 2011 r., w którym wyraźnie odmawia powodowi umorzenia odsetek. Wobec tego nie było żadnych przeszkód do rozpoznania sprawy o odsetki zwłoki za płatności za użytkowanie wieczyste.

Przepis art. 505 § 2 k.p.c. stanowi, iż nakaz zapłaty traci moc w części zaskarżonej sprzeciwem. Wobec zarzutu pozwanego wskazującego naruszenie tegoż przepisu należy dokonać analizy: przedmiotu sprawy, zakresu rozstrzygnięcia zawartego w nakazie zapłaty a następnie zakresu rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu Okręgowego.

Skarb Państwa – (...) w pozwie przeciwko (...) w W. domagał się zapłaty kwoty 747.329,60 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 marca 2008 r. do dnia zapłaty. Przy czym w skład tejsze należności wchodziła kwota 165.845,10 zł. odsetek zwłoki: 118.382,70 zł. naliczone od kwoty 200.742,25 zł za okres od 1 kwietnia 2008 r. do 16 marca 2011 r. i kwota 47.462,39 zł. naliczone od kwoty 380.742,25 zł. za okres od 1 kwietnia 2010 r. do 16 marca 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu zapłatę całej dochodzonej należności przez powoda, czyli nakaz obejmował kwotę 165.845,10 zł. odsetek zwłoki.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zarzucił, iż wpłacił na rzecz powoda kwotę 200.742,25 zł. tytułem opłaty za użytkowanie wieczyste i to jeszcze przed wniesieniem pozwu do sądu, więc dług w stosunku do powoda wynosi tylko 546.587,35 zł. Na żądanie Sądu pozwany sprecyzował swe stanowisko poprzez wskazanie, iż zaskarża nakaz zapłaty w części spłaconej, czyli co do kwoty 200.742,25 zł. (k.50).

W zaistniałej sytuacji, mając na względzie przepis art. 505 § 2 k.p.c. uznać należało, iż nakaz zapłaty utracił moc w zakresie kwoty 200.742,25 zł. z odsetkami od tej kwoty. W pozostałym zakresie tj. w zakresie kwoty 546.587,35 zł. z odsetkami od tej kwoty - nakaz zapłaty jest prawomocny. Podkreślenia wymaga, że prawomocny jest nakaz w części dotyczącej skapitalizowanych odsetek wyliczonych na kwotę 165.845,10 zł. z odsetkami od tej kwoty.

Jednak po otrzymaniu sprzeciwu, w dniu 4 sierpnia 2011 r. powód złożył pismo, w którym oświadczył, że ogranicza powództwo i wnosi o zasądzenie od pozwanego kwoty 173.020,41 zł., na którą składają się:

a/ kwota 117.169,90 zł stanowiąca kwotę odsetek ustawowych należnych powodowi z tytułu opóźnienia w zapłacie świadczenia w wysokości 380.742,25 zł., naliczona na dzień 9 marca 2011 r., wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

b/ kwota 47.462,39 zł. stanowiąca kwotę odsetek ustawowych należnych powodowi z tytułu opóźnienia w zapłacie świadczenia w wysokości 380.742,25 zł., naliczona na dzień poprzedzający dzień wniesienia pozwu, wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia 11 maja 2011 r. do dnia zapłaty,

c/ kwota 8.388,12 zł. stanowiąca kwotę skapitalizowanych odsetek należnych powodowi z tytułu opóźnienia w zapłacie świadczenia w wysokości 380.742,25 zł., powiększona o kwotę odsetek naliczonych od kwoty 47.462,39 zł. naliczonych od dnia wniesienia pozwu do dnia częściowego spełnienia roszczenia przez pozwanego, tj. 10 maja 2011 r.;

ponadto powód wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów i oświadczył, iż cofa pozew w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy w pkt. I wyroku zasądził należności z pkt a/ i b/ wyżej wskazanych. Z okoliczności sprawy wynika, że powód popierał powództwo w w/wym. zakresie, błędnie przyjmując, że nakaz zapłaty wskutek sprzeciwu pozwanego utracił moc w całości. W zaistniałej sytuacji należy uznać, iż skapitalizowane odsetki zwłoki wskazane w pozwie na kwotę 165.845,10 zł. są objęte prawomocnym nakazem zapłaty. W takiej sytuacji przyjąć należało, że wydanie wyroku przez Sąd Okręgowy w zakresie kwoty 165.845,10 zł. było niedopuszczalne (art. 355 §1 k.p.c.). Z tej przyczyny wyrok w pkt. I Sądu Okręgowego należało we wskazanym zakresie uchylić i umorzyć postępowanie w oparciu o przepis art. 386 §1 k.p.c.

W zaistniałej sytuacji, zarzut pozwanego wydania orzeczenia ponad żądanie w zakresie odsetek od kwoty raty 15.000 zł., wpłaconej 29.01.2010 r. jest zupełnie niezasadny. Odsetki, których dotyczy zarzut ujęte są w prawomocnym nakazie zapłaty, w kwocie 118.382,70 zł., naliczonej za zwłokę w płatności za 2008 r., która to kwota wchodzi w skład kwoty skapitalizowanych odsetek w wysokości 165.845,10 zł.

Z kolei różnica pomiędzy kwotą zasądzoną w pkt 1 wyroku Sądu Okręgowego (173.020,41 zł.), a kwotą kapitalizowanych odsetek ujętą w prawomocnym nakazie zapłaty (165.845,10 zł.) stanowi kwotę 7.175,31 zł. Jest to część należności, którą powód zgłosił po wniesieniu sprzeciwu pozwanego w łącznej kwocie 8.388,12 zł., stanowiąca kwotę skapitalizowanych odsetek, liczonych od dnia wniesienia pozwu do dnia częściowego spełnienia roszczenia przez pozwanego, tj. 10 maja 2011 r.

W orzecznictwie przyjmuje się, że dochodzi do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy (wyrok SN z dnia 25 listopada 2003 r. II CK 293/02, LEX nr 151622, wyrok SN z dnia 24 marca 2004 r. I CK 505/03, M. Spółdz., nr 6 z 2004 r., str. 45, wyrok SN z dnia 21 października 2005 r. III CK 161/05, LEX nr 178635). W niniejszej sprawie istotą jest to, że mamy częściowo prawomocny wyrok nakazujący zapłatę należności, a powód po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty zgłasza roszczenia w części lub w całości objęte prawomocnym nakazem zapłaty. W takiej sytuacji nie można uznać, aby Sąd Okręgowy rozpoznał istotę sprawy w zakresie kwoty 7.175,31 zł. Sytuacja w zakresie tej kwoty jest o tyle odmienna kwot należności, o których mowa powyżej, iż powód po sprzeciwie wystąpił o zasądzenie odsetek skapitalizowanych, podczas, gdy w pozwie dochodził nieskapitalizowanych. Powyższe, uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustali czy dopuszczalna jest zmiana powództwa w trakcie procesu z odsetek nieskapitalizowanych na odsetki skapitalizowane oraz czy wymieniana kwota odsetek jest już objęta prawomocnym nakazem zapłaty.

Z wymienionych względów orzeczono jak w sentencji (art. 386 §4 i 108 k.p.c.).